

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ДОСТУПНІСТЬ І УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН У
ЗАКЛАДАХ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ
ОСВІТИ
підготовки магістра

Силабус освітнього компонента «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти» підготовки магістра

Розробник: Сидорук Ірина Ігорівна, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: Ірина КУЗАБА

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри: Ірина КУЗАБА

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти	Галузь знань <u>А Освіта</u> Спеціальність <u>А6 Спеціальна освіта</u> Спеціалізація <u>А6.02 Корекційна психопедагогіка</u> Освітньо-професійна програма <u>Корекційна психопедагогіка</u> Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання <u>2</u>
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр <u>3-ий</u>
		Лекції <u>4</u> год.
		Практичні (семінарські) - <u>6</u> год.
		Лабораторні - <u> </u> год.
		Індивідуальні - <u> </u> год.
		Самостійна робота - <u>96</u> год.
		Консультації - <u>14</u> год.
		Форма контролю: <u>залік</u>
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: Сидорук Ірина Ігорівна

Науковий ступінь: доктор педагогічних наук

Вчене звання: професор

Посада: професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380953092902, Sydoruk.Iryna@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента

Силабус вибіркового освітнього компонента (далі – ВОК) «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Силабус ВОК є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти, укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу ВОК; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета ОК – засвоєння здобувачами вищої освіти базових знань з питань доступності та універсального дизайну у закладах спеціальної та інклюзивної освіти, формування у майбутніх фахівців систематизованих уявлень, практичних умінь, компетентностей щодо створення відкритого та інтегрованого суспільства для всіх.

Завдання ОК:

- систематизувати знання здобувачів освіти з питань інвалідності, особливих освітніх потреб дітей, доступності, безбар'єрності, універсального дизайну у закладах спеціальної та інклюзивної освіти;
- сформувати у здобувачів освіти цілісне уявлення про потреби осіб з інвалідністю, особливими освітніми потребами та забезпечення їх права на належну освіту та незалежний спосіб життя і участь у всіх життєвих аспектах;
- систематизувати знання щодо чинного законодавства щодо забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації навчання у закладах спеціальної та інклюзивної освіти;
- систематизувати знання здобувачів освіти щодо забезпечення архітектурної, транспортної та інформаційної доступності для осіб з інвалідністю;
- розкрити значення принципів універсального дизайну, пов'язати їх з ефективними навчальними стратегіями у закладах спеціальної та інклюзивної освіти;
- розглянути приклади використання концепції розумного пристосування та допоміжних технологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами;
- забезпечити тісний взаємозв'язок теоретичної та практичної складової ОК;
- розвинути у здобувачів освіти здатність до професійного саморозвитку.

3. Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольної-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. Доступність та безбар'єрність у закладах спеціальної та інклюзивної освіти						
Тема 1. Предмет, завдання, цілі ОК «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти». Зміст понять «доступність», «безбар'єрність». Зміст поняття «доступність». Зміст поняття «безбар'єрність». Бар'єри на шляху участі людей з інвалідністю в житті суспільства та шляхи їх подолання.	2	2	-	-	-	Макс. к-сть балів за практичне заняття - 10

Тема 2. Нормативно-правові акти щодо забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації навчання у закладах спеціальної та інклюзивної освіти. Нормативно-правові акти в рамках міжнародних вимог та зобов'язань України щодо запровадження безбар'єрності оточуючого середовища. Нормативно-правові акти України. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні.	10	-	-	10	-	УО, Т
Тема 3. Доступність архітектурного середовища. Доступність в різних сферах життєдіяльності. Державні будівельні норми та їх структурне наповнення. Вплив компенсаторних та допоміжних засобів на формування доступного середовища. Посібники з питань створення безбар'єрного архітектурного середовища.	9	-	-	9	-	УО, Т
Тема 4. Транспортна та інформаційна доступність. Поняття «транспортна доступність». Вимоги щодо доступності транспортної інфраструктури. Сучасна логістика доступних транспортних засобів, послуг та інфраструктури. Поняття «інформаційна доступність». Правове забезпечення інформаційної доступності. Доступність інформаційно-комунікаційних та допоміжних технологій для людей з інвалідністю.	9	-	-	9	-	УО, Т
Тема 5. Організація ресурсної кімнати та інклюзивно-ресурсного центру.	10	-	2	10	-	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Разом за модулем 1	40	2	2	38	-	10
Змістовий модуль 2. Універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти						
Тема 6. Розвиток універсального дизайну. Принципи універсального дизайну. Концепція універсального дизайну. Поняття «універсальний дизайн». Становлення концепції «універсального дизайну».	12	2	-	10	-	УО, Т

Законодавчі і нормативні акти з питань універсального дизайну. Від «забезпечення доступності» до «дизайну для всіх». Принципи універсального дизайну.						
Тема 7. Універсальний дизайн в освіті для сучасних шкіл. Універсальний дизайн у сфері освіти. Ефективне викладання як невід’ємна складова універсального дизайну. Основні характеристики універсального дизайну. Доступ до загальної навчальної програми.	10	-	-	10	-	УО, Т
Тема 8. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн. Універсальний дизайн у навчанні. Підходи щодо організації освітнього процесу. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн (диференційоване викладання, кооперативне, тематичне навчання, альтернативне навчання/навчання в громаді). Стратегії організації навчання. Стратегії викладання в інклюзивній освіті.	16	-	2	10	4	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Тема 9. Допоміжні технології та універсальний дизайн у процесі вивчення окремих навчальних предметів. Допоміжні технології та універсальний дизайн під час використання навчальних стратегій. Застосування допоміжних технологій під час опанування письма. Застосування допоміжних технологій для вдосконалення читання. Застосування допоміжних технологій у процесі вивчення математики. Застосування допоміжних технологій у спілкуванні. Оцінювання допоміжних технологій відповідно до навчальних предметів.	14	-	-	10	4	УО, Т
Тема 10. Використання «розумного пристосування» і допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Поняття «розумне пристосування», його зв’язок з універсальним дизайном і доступністю. Особливості	15	-	2	9	4	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10

використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з церебральним паралічем. Коли у класі навчаються діти з епілепсією. Коли у класі навчаються діти з порушеннями слуху. Коли у класі навчаються діти з порушеннями зору. Коли у класі навчаються діти з розладами аутистичного спектру.						
Тема 11. Стратегії співпраці та універсальний дизайн. Організація та функціонування навчального середовища з урахуванням принципів універсального дизайну. Вплив універсального дизайну на освітню галузь. Професійний розвиток у питаннях інклюзивної освіти спеціальних педагогів, вчителів-дефектологів. Соціоосвітнє партнерство у сфері спеціальної та інклюзивної освіти. Розвиток сильних професійних спільнот у закладах освіти, ІРЦ.	13	-	-	9	4	УО, Т
Разом за модулем 2	80	2	4	58	14	20
КР 1						Т/35
КР 2						Т/35
Всього годин/Балів	120	4	6	96	14	100

Примітки:

^{1/} Moodle, Zoom, Meet – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кі ль кі ст ь го ди н

Змістовий модуль 1. Доступність та безбар'єрність у закладах спеціальної та інклюзивної освіти																										
1	Тема 2. Нормативно-правові акти щодо забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації навчання у закладах спеціальної та інклюзивної освіти. 1. Заповніть таблицю: Нормативно-правові акти, зобов'язань України та середовища та нормативна архітектура <table border="1"> <thead> <tr> <th>Нормативний документ</th><th></th><th></th></tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table> *Кожному здобувачу освіти опрацювати з текстом разом з групою студентами академічної групи, щоб 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	Нормативний документ																								10
Нормативний документ																										
2	Тема 3. Доступність архітектурн	9																								

	ого середовища . 1. Оберіть будь-який заклад освіти (ЗДО з інклюзивни м навчанням, ЗЗСО з інклюзивни м навчанням, спеціальна школа, НРЦ, ІРЦ) та проаналізуй те його на предмет доступності архітектурн ого середовища . Проведіть аудит його доступності . Власноруч оберіть параметри (показники) для аналізу та поставте відповідну помітку напроти кожного показника ("+" - дотримання , "-" - недотриман ня показника). За основу можете взяти анкету та таблиці, розміщені в	
--	---	--

	посібнику А зін В. О., Байда Л. Ю., Грибальськ ий Я. В., Красюкова- Еннс О. В. Доступніст ь та універсальн ий дизайн : навч.- метод. посіб./ за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової -Еннс О. В. К., 2013. С. 113-120. 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	
3	Тема 4. Тра нспортна та інформацій на доступність . Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
4		
Тема 5. Організація ресурсної кімнати та інклюзивно-ресурсного центру.		

1. Розробіть власну модель (проект) ресурсної кімнати закладу освіти з урахуванням відповідних вимог. Розмір приміщення - 36 м2. Основну увагу зосередьте на предметно-просторовому плануванні. Перелік обладнання (меблі, технічне і додаткове обладнання) для ресурсної